

Odmiana potoczna

JOLANTA NOCOŃ*

CITATION: Nocoń J., 2025, Odmiana potoczna, „*Stylistyka*” XXXV: 101–111, <https://doi.org/10.25167/Stylistyka35.2025.4>

Geneza stylu potocznego w polszczyźnie nie jest jasna i potwierdzona ze względu na brak danych bezpośrednich – odmiana ta prymarnie była/jest realizowana w postaci mówionej, dialogowej, stąd brakuje korpusu tekstów dawnych, na podstawie którego można by datować jej powstanie w polskiej społeczności językowej. Początki tej odmiany próbowano opisywać np. poprzez poszukiwanie jej śladów w pisanych/zapisanych tekstach urzędowych czy też (para)literackich (m.in. Wiśniewska 1977; Umińska-Tytoń 1991; Wojtak 1992). Zdaniem Wojciecha Rzepki i Bogdana Walczaka powstanie ogólnopolskiej odmiany polszczyzny potocznej należy łączyć z wykształceniem się społecznej grupy nowożytnej inteligencji, co nastąpiło w okresie oświecenia, a źródeł językowych dopatrywać się w XVII-wiecznych regionalnych odmianach języka polskiego. Stąd też obaj badacze datują powstanie w pełni ukształtowanego stylu potocznego w polszczyźnie na drugą połowę XVIII wieku (Rzepka, Walczak 1991: 30). Z kolei Stanisław Gajda uważa, że odmiana potoczna polszczyzny istnieje od co najmniej XVI wieku (Gajda 2001).

---

* <https://orcid.org/0000-0002-9709-1724>, Uniwersytet Opolski, Opole, Polska, jolanta.nocon@uni.opole.pl

Jeśli chodzi o badania naukowe w Polsce nad współczesną odmianą potoczną polszczyzny, to ich rozwój datować należy na lata 70. XX wieku, kiedy to upowszechniły się elektroniczne narzędzia pozwalające nagrywać teksty mówione (Skudrzyk, Warchała 2013: 36), a jednocześnie w językoznawstwie światowym rozwijać zaczęła się socjolingwistyka (Adamiszyn 1995: 184–186)¹. Wypracowane w tej nowej subdyscyplinie narzędzia i metody badawcze pozwoliły na pogłębiony opis różnych aspektów tekstów mówionych (nie tylko potocznych), w tym także stylowych.

1. Definicje i typologie odmiany potocznej

W polskiej stylistyce odmiana potoczna polszczyzny różnie jest nazywana i definiowana. Władysław Lubaś pisze o kilkunastu stosowanych w literaturze przedmiotu określeniach, m.in.: język (styl, odmiana, wersja, wariant, mowa, pododmiana, odmianka, podjęzyk, podtyp) potoczny (mówiony, ustny, kolokwialny, oralny, bytowy, naturalny) (Lubaś 2001: 220); dodać można jeszcze np.: polszczyzna potoczna, dyskurs potoczny.

Językiem potocznym określa się zwykle odmianę języka etnicznego, która obsługuje przede wszystkim sferę komunikacji codziennej, rodzinnej, a ogólnie: sferę niepublicznego użycia języka. [...] w opozycji do [...] ogólnej polszczyzny funkcjonującej w tzw. sferze publicznej. Opozycja ta jest wyznaczona przez stopień sformalizowania obu języków. A zatem język mówiony będzie odmianą niesformalizowaną w tym sensie, że wypowiedzi są w dużej mierze nieplanowane, niekomponowane, a zatem powstają spontanicznie, są w znacznym stopniu zależne od sytuacji, która wpływa na kształt i semantykę wypowiedzi. Odmiana ta jest używana przede wszystkim w dialogach, które przybierają zwykle postać swobodnej rozmowy (Skudrzyk, Warchała 2013: 35).

Za główne cechy dyskursu potocznego jako prymarnie mówionego przyjmuje się: sytuacyjność, interakcyjność i wizualność (Skudrzyk, Warchała 2013).

Odmiana ta nie jest monolityczna – cechuje ją skomplikowana struktura komunikacyjna i wielość uwarunkowań pragmatycznych (Adamiszyn 1995: 187), bogactwo ujawniające się m.in. w wewnętrznym zróżnicowaniu. W typologiach odmiany potocznej wyodrębnia się m.in.: typ mówiony (prymarny) i pisany (sekundarny) (Adamiszyn 1995: 193); wariant/rejestr neutralny

---

¹ Pełne zestawienie publikacji poświęconych omawianym w artykule pokrótce zagadnieniom zob.: *Przewodnik po stylistyce polskiej*, red. S. Gajda, Opole 1995 oraz *Styl współczesnej polszczyzny. Przewodnik po stylistyce polskiej*, red. E. Malinowska, J. Noćko, U. Zydek-Bednarczuk, Kraków 2013.

i emocjonalny oraz wariant/rejestr staranny i swobodny (Bartmiński 1993: 120–124); Aleksander Wilkoń bierze pod uwagę ponadto stopień ekspresywności i na tej podstawie wyróżnia dwa warianty: neutralny (obiegowy, standardowy, informacyjny) i nacechowany (kontakty koleżeńskie, rodzinne, poufale, sytuacje konfliktowe itp.) (Wilkoń 1987: 62–63). Do odmiany potocznej wliczane bywają społeczne pododmiany polszczyzny: socjolekty, profesjolekty, biolekty i psycholekty (Wilkoń 1987: 91–108; zob. także Skudrzyk, Warchała 2013: 37).

Polshczyzna potoczna jako jeden z wariantów języka narodowego uznawana jest za język naturalny, jednak jej naukowy opis sprawia językoznawcom trudność. Władysław Lubaś wskazuje na kilka przyczyn. Po pierwsze, problem stanowi ustalenie istoty potoczności wynikający z nieprecyzyjnej semantyki: „«Potoczność» w kategoriach naukowych widzi się szerzej niż w znaczeniu ‘ogólny, codzienny’, a więc nie tylko jako przeciwieństwo podniosłości, niecodzienności, niezwykłości, ale też jako normalną, zwyczajną formę egzystencji obejmującej wielkie obszary doznawanego świata” (Lubaś 2001: 220–221). Po drugie, trudne jest odgraniczenie eksponentów językowych potocznych od właściwych odmianie ogólnej. Po trzecie, wyzwaniem stanowi wielość sytuacji komunikacyjnych, w których potoczne jednostki językowe są dopuszczalne, ich uwikłanie kulturowe oraz brak wyraźnego unormowania społecznego (Lubaś 2001: 220).

2. Koncepcje potoczności

W polskiej stylistyce funkcjonują dwie koncepcje potoczności, będące rezultatem odmiennych konceptualizacji pojęcia stylu: (1) styl jako kategoria związana z określoną sferą funkcjonalno-komunikacyjną; (2) styl jako „kategoria semantyczno-kulturowa ufundowana na pojęciu antropocentryczności” (Adamiszyn 1995: 188). Aldona Skudrzyk i Jacek Warchała nazywają te koncepcje odpowiednio: leksykalno-stylistyczną i antropologiczno-kulturową (Skudrzyk, Warchała 2013: 36 i n.).

2.1. Koncepcja leksykalno-stylistyczna

W koncepcji pierwszej styl potoczny widzi się jako zespół środków stylowo-językowych pełniących w wypowiedzi określone funkcje (Kurkowska, Sko-

rupka 1959: 2), będący rezultatem wyboru dokonanego przez nadawcę tekstu (pozostałe cechy tekstu uznaje się za stylowo nieistotne), a samą odmianę definiuje się, tak jak Halina Kurkowska i Stanisław Skorupka, jako odmianę stylistyczną języka mówionego właściwą codziennym rozmowom potocznym (Kurkowska, Skorupka 1959: 234) lub, jak Andrzej Markowski, jako jedną z odmian nieoficjalnych mówionych (obok np. gwar środowiskowych i zawodowych), używaną na co dzień we wszystkich sytuacjach nieoficjalnych, obsługującą wszystkie obszary życia codziennego i mającą swoją normę językową – tzw. normę potoczną (Markowski 1999: 1660).

Wśród wyznaczników stylowych potoczności wraz z repertuarem typowych środków językowych będących eksponentami cech stylowych wymienia się m.in.: dużą ekspresywność i silne zabarwienie emocjonalne (nasylenie emocjonalno-wartościującymi jednostkami języka), rozbudowaną synonimikę na różnych poziomach struktury językowej, także metaforykę i frazeologię, które „cechuje konkretność, skłonność do przedstawiania pojęć oderwanych w sposób obrazowy, oparty na naturalnych czynnościach człowieka lub jego otoczenia” (Kurkowska, Skorupka 1959: 238), bogactwo środków zabarwionych humorystycznie, nasylenie wyrazami wieloznacznymi, a także niski stopień spójności tekstu, defektywną składnię (potoki składniowe, anakoluty itp.), skrótowość, dużą liczbę reguł umożliwiających szybkie generowanie tekstu, hiperbolizację, mniej staranną wymowę, naleciałości regionalne i środowiskowe, wspomaganie niewerbalnymi i prozodycznymi środkami komunikacji, deikse kontekstową, codzienną bytową tematykę oraz osłabioną kontrolę nad tekstem (Kurkowska, Skorupka 1959: 234–241; Markowski 1999: 1660). Zdaniem Władysława Lubasia specyfika odmiany potocznej na poziomach systemu językowego:

Polega [...] na dość swobodnym operowaniu systemem, na łamaniu jego rygorów i na zacieraniu reguł kategoryjnych opozycji, co prowadzi w konsekwencji do swoistej defektywności systemu, do ograniczania zakresu abstrakcyjności na rzecz konkretyzacji i na uzależnieniu się od kontekstu tekstowego i oczywiście komunikacyjnego (Lubaś 2001: 221).

Zwrócenie uwagi na nagromadzenie środków językowych tradycyjnie kojarzonych z niższymi rejestrami języka oraz obniżone standardy estetyczne przyczyniły się do postrzegania odmiany potocznej jako „gorszej” polszczyzny. Potoczności przypisano stereotypowo takie cechy wartościujące jak: pospolita, zwyczajna, banalna (zob. przegląd definicji słownikowych i ich krytyczny komentarz – Adamiszyn 1995: 187), uznano ją za mowę

pospolitą, niestaranną polszczyznę, o niskim stopniu normatywności i nacechowaną głównie negatywną ekspresywnością (Skudrzyk, Warchała 2013: 36). Nie dostrzegano jej spontaniczności, plastyczności, zabarwienia humorystycznego i bogactwa synonimicznego – cech o konotacji niekoniecznie negatywnej.

2.2. Koncepcja antropologiczno-kulturowa

W koncepcji antropologiczno-kulturowej styl to coś więcej niż repertuar form językowych jednorodnych funkcjonalnie, to pewna zasada konceptualizacji świata. Tworzywo językowe uznaje się za wtórne, motywowane określonymi wartościami stylotwórczymi, takimi jak: ontologia przedstawianego świata, typ racjonalności, punkt widzenia i obraz świata, podstawowe intencje komunikacyjne (Bartmiński 1993: 116; zob. także m.in. Anusiewicz 1992). Stąd też styl potoczny definiowany jest jako swoisty językowy obraz i sposób doświadczania świata oraz postawa wobec świata, co wyraża specyficzna semantyczna organizacja słownictwa, a także określony światopogląd i charakterystyczna aksjologia. Wartości motywujące tę odmianę języka to: antropocentryzm, fizykalizm i biologizm, empiryzm i racjonalna „zdroworozsądkowość”, wspólnotowe widzenie świata, utylitarny, praktyczno-życiowy punkt widzenia, nastawienie na kontakt oraz dialogowość (zob. Bartmiński 1993).

Odmienne niż w koncepcji funkcjonalno-komunikacyjnej postrzegany jest zasób leksykalny odmiany potocznej, na który składa się słownictwo odnoszące się do człowieka, jego najbliższego otoczenia oraz do podstawowych stosunków międzyludzkich, w tym słownik elementarny, tzn. słownictwo statystycznie najczęściej używane w kontaktach międzyludzkich, występujące we wszystkich typach tekstów (nazwy rzeczy i ich cech, nazwy czynności, stanów i procesów, podstawowe wyrazy gramatyczne). Tym samym polszczyzna potoczna nie obsługuje wyłącznie ograniczonej sfery rzeczywistości codziennej (zob. więcej Lubaś 2001: 229–231), ale różne sfery komunikacji społecznej, nie jest więc gorsza od pozostałych odmian polszczyzny, jedynie inna. Jeśli już pojawia się waloryzacja tej odmiany, to pozytywna. Potoczność uznaje się za istotną wartość współczesnej kultury (zob. Witosz 2007), a styl potoczny za pierwszy język człowieka, stąd też przypisuje mu się status centrum stylowego polszczyzny, z którego derywowane są pozostałe style funkcjonalne (Bartmiński 1993: 115–117).

3. Badania nad stylem potocznym

Badania nad polszczyzną potoczną koncentrowały się początkowo na jej specyfice formalno-strukturalnej (zob. Adamiszyn 1995: 195–197), w tym fonologii (np. Adamiszyn 1985), fleksji (np. Skubalanka 1978), składni (np. Kita 1989; Miodunka 1974) czy leksyce (np. Zgólkowa 1983). Podejmowano próby tekstologicznej analizy potocznych tekstów i aktów mowy (np. Labocha 1981; Mazur 1986; Ożóg 1990; Pisarkowa 1975), badano teksty dialogowe (np. Warchała 1991; Żydek-Bednarczuk 1994) oraz kategorie stylowe, takie jak ekspresywność (Grabias 1981) czy wartościowanie (Laskowska 1992). W kolejnych latach poszerzono obszar badawczy o kontekst pozajęzykowy – komunikacyjny, pragmatyczny, społeczny, kulturowy (np. Grabias 1994), także perspektywę diachroniczną (np. Rejter 2006; Umińska-Tytoń 1992), sięgano po poststrukturalistyczne metody opisu, m.in. analizę pragmatyczną, dyskursywną i konwersacyjną (Rancew-Sikora 2007), zajmowano się również społecznymi pododmianami: polszczyzną miejską (np. Dunaj 1989; Gruchmanowa, Witaszek-Samborska, Żak-Święcicka 1986; Wyderka 1984), językiem familijnym (Handke 1995), językiem młodych (Wileczek 2018) itp. oraz gatunkami tekstów potocznych (m.in. Wyrwas 2002).

4. Ekspansja odmiany potocznej

W XXI wieku jedną z najważniejszych kwestii podejmowanych w polskim językoznawstwie (nie tylko stylistyce) stała się ekspansja odmiany potocznej, czyli poszerzanie się sfery komunikacyjnej jej właściwej na publiczne sytuacje komunikacyjne. Wkraczanie polszczyzny potocznej w inne odmiany funkcjonalne języka polskiego zaczęło się już pod koniec ubiegłego wieku, o czym pisał Władysław Lubaś: „W XX w. jesteśmy świadomi ekspansji potoczności w różnych stylach – od artystycznego po naukowy i po części nawet urzędowy, co prowadzi do upublicznienia potocznej odmiany języka” (Lubaś 2001: 233). Szukając wyjaśnienia przyczyn tego zjawiska, wskazywano na liczne uwarunkowania zewnątrzjęzykowe, m.in. na proces demokratyzacji życia społeczno-politycznego i demokratycznie zagwarantowaną wolność słowa (Lubaś 2001: 234), co wyrażało się nie tylko w treści przekazu, ale także w sposobie mówienia, oraz na rozpad kanonu kulturowego rozumianego jako zespół wspólnych wartości, cenionych mitów,

symboli, co z kolei miało przekładać się na „labilność (wariancję) normy językowej” (Lubaś 2001: 239). Inne czynniki kontekstowe mające wpływ na ekspansję potoczności to: instrumentalne traktowanie języka jako środka komunikacji, pragmatyczna postawa wobec życia (ewokująca przekonanie, że skuteczność komunikacyjna wypowiedzi jest ważniejsza niż estetyka i etyka mowy), upowszechnienie się kultury medialnej, schlebiającej gustom i oczekiwaniom mniej wyrobionych kulturowo i językowo odbiorców, oraz powiększenie się liczby sytuacji i możliwości komunikowania się za pomocą mowy dźwiękowej, będącej jedną z domen odmiany potocznej języka. Wskazywano również na specyficzną cechę potoczności – jej wiarygodność, a w konsekwencji postrzeganie tej odmiany jako języka prawdziwego (w XX wieku w opozycji do totalitarnej nowomowy), a także na jej wpisanie się w kulturę prywatnego stylu życia jako języka związanego z codziennością (Skudrzyk, Warchała 2013: 41). Przyczyn ekspansji potoczności szukano ponadto w czynnikach wewnątrzjęzykowych, m.in. w multifunkcyjności tej odmiany (zdolności do spełniania wielu funkcji wypowiedzi) i możliwości dosyć swobodnego operowania potencjałem funkcjonalnym, co w efekcie predysponuje ją do funkcjonowania poza typowymi dla potoczności ramami komunikacyjnymi (Kita 2007: 34).

Oceny zjawiska ekspansji potoczności są skrajnie różne – widzi się w niej albo proces odświeżania języka, „naturalny proces rozwojowy wywołany istniejącymi zjawiskami społecznymi” (Lubaś 2001: 234), albo degradację języka, szczególnie w Internecie i mediach. Szerzenie się potoczności związane jest także, ze względu na jej dźwiękową dominantę, z nową oralnością i zanikaniem (zmierzchem) kultury pisma (Skudrzyk 2005), co przekłada się na liczne niepożądane konsekwencje natury kompetencyjnej, m.in.: alfabetyzm funkcjonalny, czyli „nieumiejętność radzenia sobie w sytuacjach wymagających porozumiewania się za pomocą słowa pisanego, mimo opanowania umiejętności czytania i pisanie” (Skudrzyk 2005: 58; także Skudrzyk, Warchała 2013); szerzenie się nowej zasady tekstowości, polegającej na nadawaniu tekstom pisanym cech języka mówionego, np. zastępowanie hipotaksy parataksą oraz linii tematycznych polami tematycznymi (Skudrzyk, Warchała 2010: 151), a także kodu ograniczonego, zyskującego status kodu uniwersalnego, zdolnego zaspokoić wszystkie potrzeby komunikacyjno-językowe człowieka.

Literatura

- Adamiszyn Z., 1985, *Funkcjonowanie podsystemu fonologicznego we współczesnej polszczyźnie potocznej środowiska robotniczego w Kędzierzynie-Koźlu*, Opole: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu.
- Adamiszyn Z., 1995, Styl potoczny. – *Przewodnik po stylistyce polskiej*, red. S. Gajda, Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej, s. 183–217.
- Anusiewicz J., 1992, Potoczność jako sposób doświadczania świata i jako postawa wobec świata. – *Język a kultura*, t. 5: *Potoczność w języku i kulturze*, red. J. Anusiewicz, F. Nieckula, Wrocław: Wydawnictwo „Wiedza o Kulturze” Fundacji dla Uniwersytetu Wrocławskiego, s. 9–26.
- Bartmiński J., 1993, Styl potoczny. – *Współczesny język polski*, red. J. Bartmiński, Wrocław–Lublin: Wydawnictwo „Wiedza o Kulturze” Fundacji dla Uniwersytetu Wrocławskiego i Instytut Filologii Polskiej Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 115–134.
- Dunaj K., 1989, *Język mieszkańców Krakowa, cz. 1: Zagadnienia teoretyczne, fonetyka, fleksja*, Warszawa–Kraków: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Gajda S., 2001, System odmian i jego dynamika rozwojowa. – *Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Język polski*, red. S. Gajda, Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej, s. 207–219.
- Grabias S., 1981, *O ekspresywności języka*, Lublin: Wydawnictwo Lubelskie.
- Grabias S., 1994, *Język w zachowaniach społecznych*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Gruchmanowa M., Witaszek-Samborska M., Żak-Święcicka M., 1986, *Mowa mieszkańców Poznania*, Poznań: Wydawnictwo Poznańskie.
- Handke K., 1995, *Polski język familijny: opis zjawiska*, Warszawa: Sławistyczny Ośrodek Wydawniczy.
- Kita M., 1989, *Wypowiedzi przerywane we współczesnym polskim języku potocznym*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Kita M., 2007, Gra funkcjami w języku potocznym. – *Potoczność a zachowania językowe Polaków*, red. B. Boniecka, S. Grabias, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 33–45.
- Kurkowska H., Skorupka S., 1959, *Stylistyka polska. Zarys*, Warszawa: Państwowe Wydawnictwo Naukowe.
- Labocha J., 1981, Składnia żądania w polszczyźnie mówionej, „*Język Polski*”, 1/2, s. 32–178.
- Laskowska E., 1992, *Wartościowanie w języku potocznym*, Bydgoszcz: Wydawnictwo Uczelniane Wyższej Szkoły Pedagogicznej.

- Lubaś W., 2001, *Język potoczny. – Najnowsze dzieje języków słowiańskich. Język polski*, red. S. Gajda, Opole: Uniwersytet Opolski – Instytut Filologii Polskiej, s. 220–242.
- Markowski A. (red.), 1999, *Nowy słownik poprawnej polszczyzny PWN*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Mazur J., 1986, *Organizacja tekstu potocznego. Na przykładzie języka polskiego i rosyjskiego*, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej.
- Miodunka W., 1974, *Funkcje zaimków w grupach nominalnych współczesnej polszczyzny mówionej*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Ożóg K., 1990, *Leksykon metatekstowy współczesnej polszczyzny mówionej. Wybrane zagadnienia*, Kraków: Wydawnictwo Uniwersytetu Jagiellońskiego.
- Pisarkowa K., 1975, *Składnia rozmowy telefonicznej*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN.
- Rancew-Sikora D., 2007, *Analiza konwersacyjna jako metoda badania rozmów codziennych*, Warszawa: Wydawnictwo Trio.
- Rejter A., 2006, *Leksyka ekspresywna w historii języka polskiego. Kulturowo-komunikacyjne konteksty potoczności*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Rzepka W.R., Walczak B., 1991, *Polszczyzna potoczna w perspektywie diachronicznej. – Język potoczny jako przedmiot badań językoznawczych*, red. S. Gajda, Z. Adamiszyn, Opole: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu, s. 23–31.
- Skubalanka T., 1978, *Fleksja potoczna i metody jej badania. – Studia nad składnią polszczyzny mówionej*, red. T. Skubalanka, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich, s. 77–87.
- Skudrzyk A., 2005, *Czy zmierzch kultury pisma? O synestezji i analfabetyzmie funkcjonalnym*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Skudrzyk A., Warchala J., 2010, *Kultura piśmienności młodego pokolenia*, Katowice: Oficyna Wydawnicza Waclaw Walasek.
- Skudrzyk A., Warchala J., 2013, *Język potoczny – dyskurs potoczny. – Przewodnik po stylistyce polskiej. Style współczesnej polszczyzny*, red. E. Malinowska, J. Nocoń, U. Żydek-Bednarczuk, Kraków: Universitas, s. 35–59.
- Umińska-Tytoń E., 1991, *Stylistyczne ukształtowanie stylu potocznego (na podstawie XVIII-wiecznych diariuszy). – Język potoczny jako przedmiot badań językoznawczych*, red. S. Gajda, Z. Adamiszyn, Opole: Wydawnictwo Wyższej Szkoły Pedagogicznej w Opolu, s. 61–66.
- Umińska-Tytoń E., 1992, *Polszczyzna potoczna XVIII wieku*, Łódź: Wydawnictwo Uniwersytetu Łódzkiego.
- Warchala J., 1991, *Dialog potoczny a tekst*, Katowice: Uniwersytet Śląski.

- Wileczek A., 2018, *Kod młodości. Młodomowa w kontekstach społeczno-kulturowych*, Warszawa: Wydawnictwo Naukowe PWN.
- Wilkoń A., 1987, *Typologia odmian językowych współczesnej polszczyzny*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Wiśniewska H., 1977, *Polszczyzna potoczna a urzędowa w XVII-wiecznych księgach lubelskich*, „*Studia z Filologii Polskiej i Słowiańskiej*”, 16, s. 117–135.
- Witosz B., 2007, *Potoczność jako wartość w dzisiejszej kulturze. – Potoczność a zachowania językowe Polaków*, red. B. Boniecka, S. Grabias, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 11–20.
- Wojtak M., 1992, *Elementy języka mówionego (potocznego) w siedemnastowiecznych utworach komediowych. – Odmiany polszczyzny XVII wieku*, red. H. Wiśniewska, Cz. Kosyl, Lublin: Wydawnictwo Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej, s. 167–180.
- Wyderka B., 1984, *Język mówiony mieszkańców Baborowa na Śląsku Opolskim. Fonologia*, Wrocław: Zakład Narodowy im. Ossolińskich.
- Wyrwas K., 2002, *Skarga jako gatunek mowy*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.
- Zgółkowa H., 1983, *Słownictwo współczesnej polszczyzny mówionej. Lista frekwencyjna i rangowa*, Poznań: Wydawnictwo Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza.
- Żydek-Bednarczuk U., 1994, *Struktura tekstu rozmowy potocznej*, Katowice: Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego.

Colloquial style

The colloquial style of Polish is not monolithic; rather, it is characterised by a complex communicative structure and a range of pragmatic conditions, which account for its internal differentiation. As one of the variants of the national language, colloquial Polish is primarily spoken and marked by situationality, interactivity and visuality. Polish stylistics distinguishes between two conceptions of colloquialism rooted in different approaches to style: the functional-communicative and the anthropological-cultural. The former treats colloquial style as a set of functionally motivated stylistic and linguistic means, and the variety is considered to serve all domains of everyday life. The latter, by contrast, views colloquial style as a way of conceptualising the world, which involves a specific linguistic worldview, experiential framing and a cultural attitude. The colloquial style is positioned as the stylistic core of the Polish language, from which other functional styles evolve. One of the major issues explored in the 21st century is a shift of colloquial forms into official communication, linked to the transformation of modern culture. Numerous extralinguistic and intralinguistic factors contributing to the shift have been identified. Reactions to the

spread of colloquialism vary widely, but it is usually regarded either as a process of refreshing modernization of the language or a sign of its degradation, particularly in digital and media contexts.

Keywords: *style, linguistic stylistics, synthesis stylistics, colloquial style, the Polish language*

